

Eugeni S. Reig, l'amic de les paraules

JOAN TUDELA

Eugeni S. Reig (el retratat)

Premi Recull de retrat literari Rafel Cornellà - Joaquim Abril del 2014

alcoià

Natural de la ciutat d'Alcoi o de la comarca de l'Alcoià; per exemple, Eugeni S. Reig, que hi va néixer l'any 1942. / Nom d'un equip, que va arribar a jugar quatre temporades a Primera Divisió, famós per haver protagonitzat l'anècdota del món del futbol més vegades repetida en les converses col·loquials i que es fa servir per a refe-

rir-se a algú que mai no es desanima: *Té més moral que l'Alcoià, que perdia per deu a zero i encara demanava pròrroga*, dita aplicable a l'alcoià Eugeni S. Reig, que no es desanima mai davant l'adversitat. / Parla pròpia de l'Alcoià, conservada com a llengua d'hivernacle —no contaminada ni pel castellà ni per la normativa— en la família d'Eugeni S. Reig, en traslladar-se l'any 1948 d'Alcoi a València. / Parla compartida pel

matrimoni entre Conxa Valor —filla del mestre i escriptor Jordi Valor i Serra— i Eugeni S. Reig.

aspecte

Aparença de cadascú, meitat obra del físic personal del retratat, meitat obra del pinzell del retratista. Eugeni S. Reig fa cara d'escriptor: llueix la intel·ligència als ulls. La mirada intel·

ligent és l'única cosa que comparteixen les cares dels escriptors de tot arreu. I és que ell és escriptor. Monotemàtic, això sí: la seva dèria és la nostra llengua, la de tota l'àrea idiomàtica, però sobretot la del País Valencià. Pompeu Fabra i Joan Coromines i Joan Solà també eren escriptors d'aquesta mena. És clar que el seu escriptor de capçalera no és cap estudiós de la llengua, sinó un practicant del valencià popular, el gran Enric Valor. El nostre home, vestit amb americana i jersei de coll alt, els cabells blancs pentinats amb un aire d'avui dia i caminant sense badar pels carrers de València, fa tot l'aspecte d'un intel·lectual urbà. Ara bé, vestit de llaurador, amb la seva fesomia i la seva alçada, no desentonaria gens ni mica en una escena rural del temps en què els tarongers i els arrossars eren els amos del paisatge. Però si deixem de banda la pintura i retratem la imatge en moviment descobrim un Eugeni S. Reig de gestualitat enèrgica i verb apassionat. Quan parla, sembla que estigui enfadat; només ho sembla. És tot vehemència. Sembla que hagi de polemitzar amb tothom i, a última hora, barallar-se amb tothom. Però no. És conciliador i fa amics. Mai enemics, cap ni un. Ben mirat, llueix la intel·ligència als ulls, sí, però també hi llueix l'entusiasme. A diferència d'altres homes de lletres, que són amics de la tristesa i del pessimisme, a ell l'empeny la força de l'optimisme, invisible però potent com el vent que infla les veles i fa avançar la nau mar endins.

austeritat

Mot que, actualment, té dos sentits oposats. En el mal sentit de la paraula, vol dir política pública que retalla l'estat del benestar i que costa d'esbrinar si és amb la bona intenció de fer-lo més sostenible o és amb la mala intenció de dinamitar-lo. En el bon sentit de la paraula, l'austeritat és una qualitat humana en què excel·leixen algunes persones; per exemple, Eugeni S. Reig, que practica la virtut de l'austeritat tant en la vida privada com a l'hora de publicar. El dia que digui adéu al seu cotxe, en comptes de donar-lo de baixa com fa tothom, n'haurà de fer donació

a un museu de l'automòbil. L'austeritat gràfica és la principal senya d'identitat visual de totes les publicacions digitals que ell edita i també dels seus llibres (en això les seves obres coincideixen amb els llibres de Josep Rúaix, un altre destacat escriptor del gremi de la llengua, que també és amic de l'austeritat gràfica). És just i necessari de dir que tots dos lingüistes ja practicaven l'austeritat molt abans que, des de Roma, Francesc la convertís en la virtut de moda a la ciutat i al món, *urbi et orbi*.

blaverisme

Moviment valencià que nega la unitat entre la llengua dels valencians i la dels altres catalanoparlants i que fomenta un regionalisme anticatalà virulent i fins i tot violent. La bona notícia és que, actualment, el blaverisme va de baixa i podria arribar a extingir-se pel fet que ha perdut la batalla de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, gràcies en gran part a la mà esquerra de destacats valencianistes lúcids, entre ells Eugeni S. Reig, que hi col·labora sense renunciar a res i sense deixar de col·laborar alhora amb l'Institut d'Estudis Catalans. La mala notícia és que si el PP ha deixat d'alimentar el blaverisme és perquè ha optat per la castellanització nua i dura del País Valencià (i de les Illes).

lèxic

Inventari de les paraules d'una llengua, que inclou també les locucions i les frases fetes, que forma part del patrimoni lingüístic de la humanitat i que és estudiat pels lexicòlegs; per exemple, Eugeni S. Reig, que ha reunit i comentat prop de vuit mil paraules, locucions i frases fetes genuïnament valencianes en els seus llibres *Valencià en perill d'extinció*, *Les nostres paraules* i *Lèxic valencià d'ahir i de hui*. / Tema principal dels articles sobre llengua que publica Eugeni S. Reig en diaris i revistes.

migjorn

Vent del sud. A València, a la platja de la Malva-rosa, vista per aquest retratista, la cosa més sòlida no és la pintura

de Sorolla, ni tampoc la literatura de Blasco Ibáñez o Manuel Vicent, sinó la rosa dels vents —tota de pedra— amb el vent de migjorn assenyalant el sud. / Marca de prestigi associada per la gent del gremi de la llengua al nom d'Eugeni S. Reig. / Nom de l'espai de debat a internet que tracta des de l'any 2002 sobre la normativa lingüística —la que tenim i la que hauríem de tenir— amb la participació contínua de més de quatre-cents especialistes. / **InfoMigjorn**: diari digital amb continguts d'actualitat sobre la nostra llengua, que es publica el dilluns, el dimarts, el dimecres i el dijous i que arriba a més de deu mil lectors de tota l'àrea idiomàtica. / **InfoMigjorn Cap de Setmana**, revista setmanal amb continguts intemporals sobre la nostra llengua, que té més de dos-cents subscriptors, ideada i dirigida, igual que **Migjorn** i **InfoMigjorn**, per Eugeni S. Reig.

miracle

Fet extraordinari esdevingut per obra i gràcia de Déu a sol·licitud d'una persona, que queda ben retratada pel fet de demanar precisament aquell miracle i no pas cap altre; per exemple, Eugeni S. Reig, arribat el cas, demanaria mil anys més de vitalitat i genuïtat per a la nostra llengua.

Reig

Cognom que fa servir, des que va decidir reinventar-se, Josep Eugeni Sempere Reig. Coincidint amb el canvi de segle, va deixar de ser el senyor Sempere de la Companyia Telefònica, perit industrial que va treballar primer en diversos projectes tècnics i més endavant i durant una pila d'anys com a professor i després director del centre de formació de Telefònica a València, i va començar a ser el que és ara: un dels lingüistes més actius del País Valencià. Home pràctic, Eugeni S. Reig va adoptar aquest nom artístic perquè els Reig viuen més que els Sempere (sa mare encara és viva i ara té cent quatre anys, que aviat és dit). Home treballador, és d'aquelles persones que haurien de viure més d'una vida per a poder fer tot el que han vingut a fer en aquest món.

València

Capital del País Valencià i ciutat on viu i treballa Eugeni S. Reig, que la coneix i l'estima. Passejar amb ell pels carrers de la ciutat del Túria, compartir la seva mirada i escoltar les històries que explica, és un tot un privilegi. El lloc on es troba més bé, ara i sempre, és el mercat central, una arquitectura modernista bellíssima, plena de tots els colors del camp i de tots els fruits del mar i on el valencià parlat és prou viu. Però mai no hi ha rosa sense espina, i hi ha una cosa que ell critica i és que en els llocs de venda, en comptes de dir *parada*, diu *puesto*; és clar que la gent en continua dient *parada*. El lloc de València que, actualment, desperta més indignació entre cada cop més valencians és el Palau de la

Generalitat Valenciana. No pas —és clar— l'edifici, digníssima seu de la institució des de l'època medieval, sinó el qui l'habita, el poc honorable Alberto Fabra, que impedeix la recepció de TV3 i ha tancat Canal 9 i, per tant, ha fos en negre *L'alqueria blanca*, la sèrie de televisió preferida per Eugeni S. Reig, perquè s'hi parlava un valencià alhora viu i genuí, que és el seu ideal. Val a dir, però, que alguna vegada havia hagut de publicar algun article per a rectificar la genuïnitat d'alguna paraula o locució o frase feta dita en la sèrie. Ell és d'aquells que, quan s'adhereixen a una causa, ho fan sempre amb una adhesió incompleta: mai no serà un fanàtic. El mal és que ja fa massa anys que al País Valencià governa el fanatisme. El mal ve d'Almansa, però s'ha instal·lat al Palau de la Generalitat. És

clar que tot ve un moment que s'acaba. Vindrà un dia que la causa dels eugenis vencerà. L'etimologia grega del nom és diàfana: els eugenis són els ben nascuts. L'antònim corresponent és una paraulota que va ara mateix com l'anell al dit. En conclusió: vindrà un dia que la noble causa dels eugenis vencerà el poder corrupte dels malparits! ♦

Trajectòria de Joan Tudela

Joan Tudela és llicenciat en periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona. Té doble nacionalitat municipal: Barcelona i Santa Coloma de Gramenet. Centra la seva vida professional en aquests àmbits: periodisme, literatura, llengua i formació. És autor de llibres periodístics, d'estudis sociolingüístics i d'obres d'assaig i d'aforismes. Ha publicat centenars d'articles en diaris i revistes. Amb la seva producció escrita ha guanyat els premis Francesc Layret, Ciutat de Barcelona, Gaziel, Jaume Ciurana, Federació d'Ateneus i Serra i Moret i ara el premi Recull de retrat literari. Ha treballat en la premsa escrita, a la ràdio i a la televisió i ha estat subdirector del Centre de Normalització Lingüística de Barcelona i cap del servei lingüístic del Consell del Col·legi d'Advocats. Ha impartit desenes de cursos en àmbits diversos. Pertany al Col·legi de Periodistes de Catalunya i a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Les seves dues últimes obres publicades són el llibre d'aforismes *En poques paraules* i l'assaig *Llengua i comunicació*. Actualment és l'autor del blog *Anys d'aprenentatge* al diari *Ara* i és col·laborador habitual de la *Revista de Llengua i Dret* i d'*InfoMigjorn*. ♦

Joan Tudela (el retratista)